

STROUHALOVÁ, Marcela, *Hrabě Jan Adam Hrzán z Harasova. Zrození barokního kavalíra?*, bakalářská práce, Ústav historických věd FF UPa, Pardubice 2010, 61 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Dějiny barokní šlechty v habsburské monarchii se v posledních deseti letech těší stále většímu zájmu historiků. Není tedy divu, že vznikla první syntéza (Mařa), světlo světa spatřily velké monografie pracovníků Jihočeské univerzity (Cerman, Smíšek) a objevilo se i množství dílčích studií a drobných edicí. Na tomto trendu se podílejí i mí studenti (Foltýn, Marešová), takže Marcela Strouhalová měla na čem stavět a s čím srovnávat. Existence velkého množství starší i novější literatury byla pro autorku klíčová (její seznam literatury má pět stran), protože Hrzánové z Harasova nemají vlastní rodinný archiv. V tomto případě musela prameny dokládající život hraběte Jana Adama hledat doslova jako jehlu v kupce sena. Nakonec byla poměrně úspěšná a našla je v Praze a Jindřichově Hradci. Díky skvělé kombinaci stávající literatury a torza pramenů pak stvořila plastický biogram jednoho z nejvýznamnějších Hrzánů barokní éry.

Práci si – částečně zřejmě pod vlivem Mařovy syntézy – rozdělila na šest částí. Nejprve zkoumá původ Jana Adama (II. kapitola, s. 5-11), jeho mládí, výchovu a volbu manželky (III. kapitola, s. 12-19), pak logicky přechází k jeho společenskému a úřednímu uplatnění (IV. kapitola, s. 20-32). Zisk úřadů byl samozřejmě podmíněn držbou patřičně rozsáhlého pozemkového majetku, jemuž se věnuje v V. kapitole (s. 33-39). Jeho rodinou a osudy potomků se zabývá v VI. kapitole (s. 40-44) a vše završuje pojednáním o reprezentačních strategiích hraběte Hrzána, zejména o jeho dvoře a rezidenční síti (VII. kapitola, s. 45-53).

Marcela Strouhalová se pokusila Hrzánovy osudy a zjištěná fakta zasadit do kontextu našich znalostí o barokní šlechtě a prozkoumat, zda byl Jan Adam typickým barokním kavalírem. Narodil se někdy v polovině 20. let 17. století v době velkých změn v české stavovské společnosti. Dostal přiměřenou výchovu zakončenou kavalířskou cestou v první půli 40. let. Typické bylo, že se posléze stal komorníkem císaře Ferdinanda III. a pobýval jistou dobu u dvora ve Vídni. Navázal tu dobré kontakty s některými významnými rodinami a podařilo se mu v nich najít i své manželky – první byla dcerou nejvyššího štolmistra Maxmiliána z Valdštejna a druhá nejvyššího komorníka Jana Maxmiliána z Lamberka. Oba jeho tchánové tedy patřili k nejvýznamnějším dvořanům Ferdinanda III., resp. Leopolda I. Přesto Hrzán žádné dvorské kariéry nikdy nedosáhl. Podobně jako třeba Humrecht Jan Černín

byl vzdálen do Českého království, kde pak budoval svou kariéru od píky. Začínal jako krajský hejtman, nakonec se ale dostal mezi místodržící, protože dosáhl funkce nejvyššího lovčí (1665). To byl vrchol jeho kariéry, a tak se nelze divit, že přišlo jeho povýšení do hraběcího stavu. Kariéra tedy nebyla nijak zvlášť oslnivá, ale ani nikterak nevýznamná. Sama autorka dochází k závěru, že se v něm zrodil skutečný barokní kavalír, protože se snažil o úřední uplatnění, navázal kontakty s dvorskou šlechtou, svým synům zajistil dobré vzdělání a financoval jejich kavalírské cesty a pokoušel se své ambice vyjádřit i aktivní reprezentací na poli architektury (zásadním způsobem přestavěl hlavní venkovské sídlo v Červeném Hrádku, zbudoval menší zámek na svém druhém panství Skalka, vlastnil palác v Praze).

Práce z mého pohledu nemá žádné velké slabiny. Omezením tak zůstává především relativně malá pramenná základna. Další prameny se určitě ještě objeví (čeká se právě na edici denních cedulí kardinála Harracha, v nichž se určitě budou nacházet nějaké zmínky o Hrzánovi, něco bude ukryvat i dosud neinventarizovaný fond Velkostatek Červený Hrádek, nějaké informace budou zřejmě též ve Familienarchiv Lamberg v Linci...), ale podle mého názoru nepřinesou výraznou korekci zjištěných faktů a autorčiných závěrů. Práci tedy jednoznačně doporučuji k obhajobě, protože Marcela Strouhalová prokázala schopnost pracovat s archivními prameny, se stávající českou a německy psanou literaturou i zasadit osudy jednoho konkrétního šlechtice do širšího kontextu jeho sociální vrstvy. Navíc je práce napsána čtivým jazykem a neobsahuje žádné závažné gramatické chyby. Práci navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

v Pardubicích, 3. 7. 2010

Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.